

AKK i livets
alla skeden
23.11.2023

Kan man börja för tidigt eller för sent med AKK?

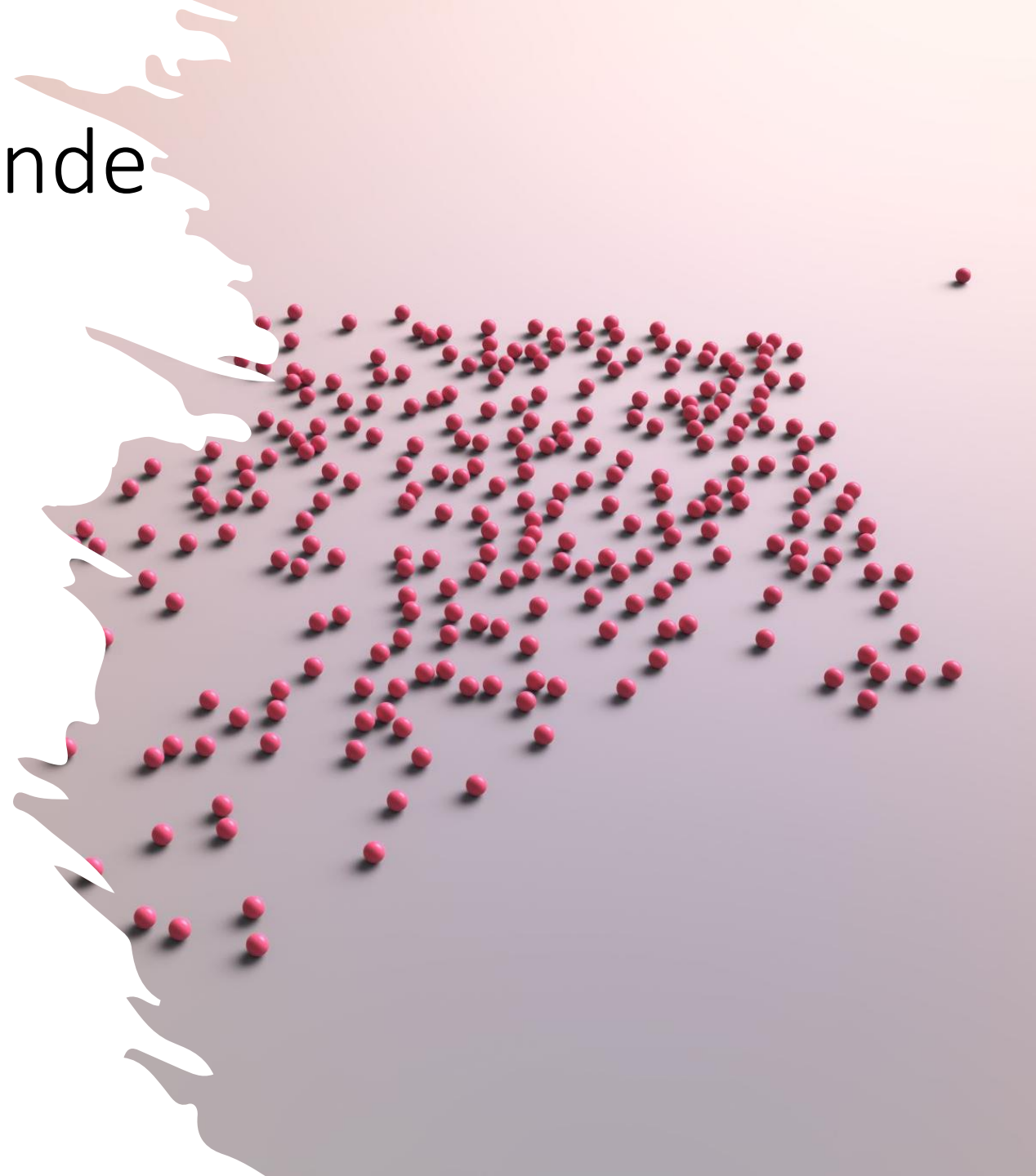
AKK i tidig barndom och mogen ålder

Annette Nylund, PhD, Leg.talterapeut, Åbo Akademi

Alternativ Kompletterande Kommunikation

Communico =

- förläna (ge, tilldela)
- ta del av, delta
- ansluta, anknyta
- *dela - gemensam*

❖ Delaktighet

❖ Inkludering

❖ Påverkan

AKK

Deklaration av mänskliga rättigheter

§ 19 innehåller också tillgång till kommunikation för alla

”Viktigt att symbolanvändningen inte blir en ritual utan verkligen leder till en förbättrad livssituation!”

V Tetzchner, S. & Martinsen, H (1999)

Specifikt anpassad AKK

Att kunna tala/
kommunicera om
vad jag vill
när jag vill
med vem jag vill

Gayle Porter

- Individens förmågor & behov
- Behov & prioriteringar i familj, näromgivning, sociala kontexten
- Tillgänglig evidens

inte isolerad
utan interagerar i ett dynamiskt socialt system

Omgivningens betydelse

- **Modell**

- förkommunikationshjälpmedlet
- i attityder

- Stötta autonomi

- Stöda kommunikation från tidigaste form till utvecklad användning av AKK

Finns det evidens för AKK?

Några studier om tidig och sen AKK
intervention

Tidig Kommunikation

- Prof., Cynthia Cress (2009)
- Multimodal kommunikation
- Aktiv – passiv kommunikator
"Jag kan påverka"

- Lär inte ut beteendemönster
- Utan kommunikation som bygger på det som redan finns
 - s.s. naturliga reaktioner

AKK interventioner för 0-6 åringar, systematisk review Leonet mfl (2022)

Olika AKK system, barn med olika diagnoser

➔ Framsteg expressiv, receptiv kommunikation,
kommunikativt beteende, förmåga att delta och
interagera

Intressant:

- ➔ Interventioner utförda med föräldrar,
utbildande personal ledde till signifikanta
framsteg
- ➔ Dvs för en framgångsrik implementering av AKK
är det av betydelse att omgivningen är med

AKKtiv/ Kom i Tid Fäldt mfl (2020)

The logo for 'KOMITID' features the word in a bold, black, sans-serif font. Above the letter 'I' is a stylized graphic consisting of three colored dots: a red one at the top, a green one to the left, and a blue one to the right.

18 månaders barn – ca 3 år
Riktad till föräldrar
2 hembesök + 5 gruppbesök
Teman och hemuppgifter

Resultaten:

- Föräldrarna fortsatte med AKK användning hemma
- Barnen visade större intresse för kommunikation
- Språkförståelsen förbättrades men också narrativa färdigheter

<https://kielo-spraklek.webnode.fi/>

Medfödda
kommunikationssvårigheter

Tillägnade (följdtillstånd)
kommunikationssvårigheter

Vuxna,
Seniorer

deCarvalho, m.fl. (2020) AKK med åldringar och äldre i sjukhusmiljö litteratur review

- Studierna inkluderade patienter som intuberats eller genomgått trakeostomi, afasi
- Papper & penna, kommunikationstavlor/kartor, talapparater, pekplattor, alfabettavlor
- Minskad frustration, förståelse för symptom, kommunikativa handlingar ökar, ökad QoL, informationsutbyte till vårdpersonalen

May m.fl. (2019) AKK sätt och personer med demens

litteratur review

- Blick kommunikation, gester, ansiktsuttryck, kroppsrörelser, ljudande (majoriteten av studierna)
- Digital minnesbok,, digital livshistoria, multimedia video, digital kommunikationsbok, digitaliserad röst output
- Engelsktalande länder mest forskning demens – AKK
- Trend med mer digitala hjälpmedel

Betydelsen av bilder för att förmedla information för personer med demens

(Haaron m.fl. 2023, litteratur review)

- Stöder personer med demens att framkalla information
 - QoL
 - Lättare att följa
 - Bättre än verbal/ skriftlig information
- Måttlig till stark evidens för bild/symbolanvändning för att öka förståelsen i samtal
- Begränsad evidens för att använda bilder i beslutsfattande

Demens och användningen av pekplattor Ingebrand (2023)

- Ingen tidigare erfarenhet av pekplattor
- Använda pekplatta tillsammans med vårdare eller annan senior
- 6 veckor övning gav basfärdigheter för användningen av AKK applikationer

A single puzzle piece is centered on a bright yellow background. The piece is light gray and has a standard interlocking shape. The text is printed in a clean, black, sans-serif font in the center of the piece. The lighting creates soft shadows around the edges of the puzzle piece, giving it a three-dimensional appearance.

Hur bra känner
näringslivet till
AKK

Fysio- och ergoterapeuter och AKK

(Eklund, 2018; Vanari, 2023)

Fysioterapeuter och AKK

- 2,0 % använde AKK dagligen
- 18,2 % veckovis
- 17,2 % månadsvis

- *En stor del av deltagarna upplevde att AKK inte tagits upptillräckligt i studierna*
- *de behövde mer kunskap om AKK*
- *samt övning i användning av AKK*

Ergoterapeuter och AKK

- 44,1 % använde någon form av AKK dagligen,
- 32,4 % några gånger i veckan

- 57,4 % inte fått specifik AKK-undervisning inom sin utbildning
- 55,9 % upplevde att de behärskade AKK med ett värde mellan 6–10/10

”Klass- och speciallärare - AKK i smågruppsundervisning i lågstadieskolor i Svenskfinland”

(Lassila, 2023)

Resultat:

- <math><2/3</math> relativt bra/mycket bra kunskap om AKK
- betydande andel lärare känner till olika AKK-metoder men färre upplevde att de har tillräcklig kunskap om AKK för att använda det

Information och samarbete behövs

- AKK-mässan
- Forskning
- Samarbete: hem – daghem - skola - boendemiljöer – talterapeut - professionella

AKK för tidigt ?

AKK för sent?

Kommunikation
ständigt pågående

Tack!

annette.nylund@abo.fi

Referenser

- Aktiv mfl projekt: <https://www.aktiv.se/utbildning-for-foraldrar-och-personal/>
- Beukelman, D. R., & Light, J. (2020). *Augmentative and Alternative Communication* (5th ed.). Paul H. Brookes publishing Co.
- deCarvalho m.fl. (2020). Augmentative and alternative communication with adults and elderly in the hospital environment: an integrative literature review. *Revista CEFAC*, 22(5). <https://doi.org/10.1590/1982-0216/202022516019>
- Fäldt m.fl. (2020). "All of a sudden we noticed a difference at home too": parents' perception of a parent-focused early communication and AAC intervention for toddlers. *Augmentative and Alternative Communication*, 36(3). <https://doi.org/10.1080/07434618.2020.1811757>
- Haaron m.fl. (2023). How Effective are Pictures in Eliciting Information from People Living with Dementia? A Systematic Review. *Clinical Gerontologist*, 46(4). <https://doi.org/10.1080/07317115.2022.2085643>
- Ingebrand (2023). *The use of tablet computers in joint activities*. Dissertation, Linköping.
- Leonet m.fl. (2022). A Systematic Review of Augmentative and Alternative Communication Interventions for Children Aged From 0 to 6 Years. *LSHSS*. https://doi.org/10.1044/2022_LSHSS-21-00191
- May m.fl. (2019). Review of AAC interventions in persons with dementia. *International journal of Language & Communication Disorders*, 54(6). <https://doi.org/10.1111/1460-6984.12491>